

Roses plantades, roses pintades

JORDI SARDÀ FERRAN

ARQUITECTE

era una obra especialment llarga i feixuga, però s'estava acabant. Havia superat aturades inevitables, previsibles crisis i el pas de tres alcaldes, set anys. Malgrat tot l'estàvem acabant. L'anomenaven Castell i de fet imposava cert respecte per la seva solidesa, per la posició al mig del poble i sobretot perquè fins ara, que intentava esdevenir la casa de la vila, havia estat sempre residència d'estiu dels senyors, després marquesos, amos de bona part del terme. El valor li conferien, però, les pintures interiors i sobretot els esgrafiats de les façanes que malgrat que s'havien fos com sucre i lluien únicament en les il·lustracions antigues i en la memòria col·lectiva, la llum rasant els feia aparèixer encara en baix relleu si t'hi acostaves.

La restauració de les façanes fou el major encert de l'obra. El procés no havia estat exempt de conflictes i sobretot molt lent. Però de sobte, al destapar i desmuntar bastides, el treball minuciós i científic dels restauradors va obrar el miracle. Els esgrafiats eren al seu lloc, intactes. El Castell i el poble recuperaven la seva millor imatge. L'interior es restaurava àgilment sense entrebancs fins arribar al menjador, l'última sala. Era una peça quadrada, construïda cobrint el terrat sobre el celler, en una ampliació molt primerenca de l'edifici, de mesures harmonioses, contrapunt de la sala gran a l'altre extrem del passadís. Per una doble escala s'accedia al jardí, sota l'ombra d'un vell roser d'enramar que em vaig entossudir, durant tota l'obra, a con-

servar. Com en altres espais de la casa, hi lluïa una pintura del dinou, paneres de fruita sobre fons blau, que he de confessar que m'agradava. Les llepades de cotó, en restaurar-la, van descobrir quelcom d'extraordinari. Una arquitectura clàssica de metall i fusta que inventava sota un sostre en *trompe l'oeil*, farcit de roses, la visió perduda del jardí, un jardí protector de ciutats, vaixells, ocells i boscos. De la paret llindant amb la cuina, l'única malmesa i sense cap rastre de pintura, de les esquerdes vàrem extreure alguns papers; en vaig guardar un que semblava un full de llibre, escrit en italià. Les presses van aconsellar el camí de la prudència. Vam protegir de nou el jardí, descobert, amb el cel blau i les paneres de fruita restaurades. Amb el neguit de final d'obra tothom se'n va oblidar. Endreçava i el full de llibre escrit en italià em va tornar de sobte a la memòria; curiositat o enyor, volia saber més del jardí perdut, dels seus orígens i sobretot del seu naufragi. El marquès tenia una bona biblioteca. Fins ara jo l'havia treballat ben poc. Era variada i endreçada, la majoria dels volums tenien l'ex-libris del seu amo, la data i el lloc d'adquisició. Hi abundaven els llibres de medicina, de geometria i de botànica, i els de literatura i art. Únicament, però, els d'arqueologia i els de viatges estaven lleugerament cremats. Solament hi faltaven fulls a una *Storia dell'arte antica* de J.J. Winckelmann. No vaig poder trobar cap altre indicatiu de la ruïna de la sala, un petit incendi a la cuina, potser. Res però justificava enterrar fulls de llibres i un jardí farcit de roses. Em vaig emportar els llibres de viatges i el Winckelmann.

Aquella mateixa tardor vaig anar a Roma, des d'allí a Florència i a Nàpols. Tenia una bona relació de vil·les, jardins i pintures per veure. El viatge havia de començar per força a la Galeria dels Uffizi, davant la Flor de Botticelli, que omplia perennement els plats de primavera amb les roses de la falda. De tornada a Roma em vaig perdre pel jardí del Palau Farnese, tan sever si se'l compara amb els frescos de les estances del Zucari. A l'entrar a la ciutat, vaig deturar-me en una altra obra imprescindible de Vignola, Vil·la Giulia. Els sostres del pati del jardí rodó són una pèrgola eternament florida. Vaig quedar bocabadat com tothom sota la falsa cúpula d'Andrea Pozzo a Sant Ignazio, però em delia per anar a Herculano i sobretot a Pompeia. Era com cercar la vida després de la mort. No va ser fàcil, però vaig aconseguir quedar-me sol a la vil·la del carrer de l'Abbondanza. Els ulls ben oberts, estès al terra. La Venus envoltada d'*amorini* suspesos d'un cel estel·lat de flors i roses. Era talment el paradís.

De camí cap a París, Lió era sempre etapa obligada. Prop del riu, al parc de la Tête d'Or, hi viuen, sembla ser, els rosers més vells de França. A Orleans, el Parc Floral aclapara amb tanta varietat de velles i noves roses que sembla mentida que encara en plantin més. Reincident, no vaig visitar res més que la Roserie de Versailles. A París, ciutat de jardins i pintors per excel·lència, vaig poder compaginar com enlloc les visites al Louvre i a la terrible Quai d'Orsay amb els passejos per la Bagatell, la Malmaison i per l'Albert Kant que vaig descobrir per atzar en una foto antiga i va resultar ser un dels jardins de roses

més emotius de França. En els museus fugia dels grans grups, anava sempre sol i em podia estar hores contemplant el vestit de la Lola de València de Manet o el cap florit de la Primavera d'Arcimboldo, fins que irremeiablement vaig quedar captiu dels paisatges de Monet. Solament anant al seu cau-jardí de cap Normand, a Guiverny, vaig trencar el malefici. Ningú com ell havia pintat i plantat jardins i pintures. Volia trobar les cendres del Munstead Wood, el jardí de Gertrude Jeckyll. Sabia prou bé que s'havia mort amb ella. Sovint el jardí és el més fràgil dels fills. Em semblava irreverent anar a Sissingurst Caste o a qualsevol altre jardí d'Anglaterra sense honorar-lo abans. Aquell estiu vaig córrer Surrey de dalt a baix, coneixent jardins i jardiniers de tota mena i com era d'esperar res concret de l'insòlit invent de la Gran Dama. Bastant murri, vaig decidir saltar a Kent, el comtat veí, i entrar a Sissingurst, el regne de la Vita Sackvill-West d'una vegada. Volia veure sobretot el jardí blanc i el Ronsel Rose Garden, però he de confessar

que en traspasar el dintell del jardí-castell tots els mals em van passar de sobte.

He tornat cada any a l'illa. A Londres hi ha dos jardins imprescindibles, el Reial Jardí Botànic de Kew i, a Regent's Park, el Queen Mary's Rose Garden, la col·lecció amb més exemplars i varietat del món. A la National Gallery, Madame de Moitessier, retratada per Ingres, em va enlluernar amb el seu vestit farcit de roses. Un any vaig anar fins a Escòcia, volia veure a Edimburg una natura morta de roses, és clar, de Chardin, i, a Liverpool, poder palpar l'estora de roses de sang del Somni de Dant. Vaig passejar per Dower House a Badminton, pels jardins de la Rosa a Saint Albans i per Castell Drogo a Devon, dotzenes de galeries d'art i de jardins, buscant sempre el mateix, les roses, plantades o pintades, però en cada viatge tornava sempre a Sissingursts.

Aquest any tenia molts projectes, però res definitiu. Estava embafat de jardins victorians i roseristes obsessius. Notava que cada vegada m'interessaven menys les roses. Per guarir-me, no sabia si tornar a

Pompeia o aventurar-me a buscar els orígens. Volia veure les roses de l'Índia i de Pèrsia, però el cert és que no havia aconseguit encara prou notícies ni cap companyia interessada en un viatge tan estrany. S'acabava l'abril i les coses no estaven gens clares. Ahir estava a punt d'anar a Granada i a Sevilla, volia veure Juan de Mañara, el Tenori, envoltat de roses al pati de l'Hospital de la Caritat. Vaig escollir la maleta més petita, hi cabia de sobres l'equipatge: uns guants, un raspall, el cotó fluix i una ampolleta d'aigua destil·lada. Era dia feiner i el jardí, tancat com sempre. Per la reixa es podia veure el roser d'enramar punzellat, i això em va animar. Vaig pujar al primer pis. El menjador, ple de mobles d'oficina i buit de gent. Amb una tauleta d'ordinador em vaig enfilem a la paret, pel balcó es podia veure el vell roser, amb el cotó xop vaig començar a fregar un raconet de la paret, de seguida va aparèixer un nus de canyes i la tija d'una rosa. Era clar que havia començat el meu darrer i definitiu viatge.

Un símbol durable

PERE CAMPI I BANÚS

COMISSARI DEL 50È CONCURS-
EXPOSICIÓ NACIONAL DE ROSES

Per fer agradable la lectura d'un escrit d'aquesta mena, adreçat a fer la crida de la nova edició del Concurs-Exposició Nacional de Roses, torna, com en darreres convocatòries, la temptació de recórrer a relatar alguna anècdota a l'entorn de l'Exposició o dels neguits i il·lusions que genera, en l'esclat de la primavera, el seu muntatge; i efectuar algun breu comentari referit a la relació cordial, que les tasques d'organització propicien i permeten entre els roseristes —on es troba, d'alguna manera inclòs dins d'aquest apel·latiu, el conjunt dels socis de la nostra entitat—; i fer

esment de les circumstàncies que envolten la trobada anual i deixar escrita alguna breu reflexió sobre la importància que com a símbol té la rosa per al Centre de Lectura i per a la ciutat de Reus. I així poder acompanyar, amb un petit exercici d'estil, l'estricta informació sobre les dades, lloc i circumstàncies que configuren un esdeveniment que la nostra entitat tant estima. Enguany, però, no ens podem limitar a convocar-vos en aquests termes...

Hi ha una raó ben senzilla, encara que significativa: ara ja som, plenament, davant la 50ena edició. I aquesta és una xifra que acumula massa experiències, que conté un cúmul de tradició massa important per reduir el petit esforç de redactar aquestes línies a una cabriola més o menys reeixida:

no n'hi ha prou amb un guarniment literari més o menys afortunat. I no és perquè el nombre 50 sigui, a priori, una dada rellevant per ella mateixa, sinó perquè darrere d'aquestes 50 exposicions hi ha la realitat, contundent i objectiva, d'unes virtuts vivents, realment consolidades, en el si de la nostra entitat, del Centre de Lectura de Reus. I si he de ser del tot sincer, quan l'ocasió obliga a ser-ho, he de dir que em fa ser contingut trobar-me davant de conceptes com la fidelitat, la voluntat o el civisme, la urbanitat, la sensibilitat, el bon gust, la cultura i l'amor a la natura..., virtuts que acompanyen la inquietud i esperonen l'interès, renovats any rere any, d'oferir les millors roses... Com fer-ho sense caure en un llenguatge "engolillat", i com deambu-